

In dit Pensioen 1-2-3 leest u wat u wel en niet krijgt in onze pensioenregeling. Pensioen 1-2-3 bevat geen persoonlijke informatie over uw pensioen. Die vindt u wel op www.mijnpensioenoverzicht.nl en www.mijnpensioencijfers.nl/pnb.

Wat vindt u in laag 1, 2 en 3?

Pensioen 1-2-3 bestaat uit 3 lagen. In deze tweede laag vindt u meer informatie over alle onderwerpen in laag 1. Tot slot vindt u in laag 3 juridische en beleidsmatige informatie van het PNB. U kunt laag 1 en 3 vinden op www.pnb.nl of u kunt ons bellen op 088 - 116 3024.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

Ouderdomspensioen

Via uw werkgever neemt u deel in de pensioenregeling van het PNB en bouwt u ouderdomspensioen op. Dat ouderdomspensioen ontvangt u als u 67 jaar wordt. Uw ouderdomspensioen is een aanvulling op de AOW. De AOW is het pensioen dat u van de overheid ontvangt als u de AOW-leeftijd bereikt.

Hoeveel pensioen u straks ontvangt van het PNB is vooral afhankelijk van het aantal jaren dat u deelneemt. Het ouderdomspensioen wordt vanaf 67 jaar maandelijks uitbetaald, zolang u leeft. De hoogte van het ouderdomspensioen staat op uw Uniform Pensioenoverzicht (UPO) en op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Partner- en wezenpensioen

Naast uw ouderdomspensioen bouwt u ook partnerpensioen en wezenpensioen op. Als u komt te overlijden, heeft uw partner recht op een partnerpensioen en ontvangen uw kinderen een wezenpensioen.

Het partnerpensioen is 70% van het ouderdomspensioen dat u zou ontvangen als u tot pensionering bij het PNB pensioen zou opbouwen. Bij overlijden na pensionering krijgt uw partner ook 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen. De hoogte van het wezenpensioen is een zevende gedeelte van het ouderdomspensioen. Elk kind krijgt dit tot hij of zij 21 jaar is.

De hoogte van het partnerpensioen en van het wezenpensioen staat vermeld op uw UPO en op www.mijnpensioenoverzicht.nl. Meer informatie vindt u op www.pnb.nl of in ons pensioenreglement.

Verder kan uw partner recht hebben op een wettelijke nabestaandenuitkering van de overheid: de Anw-regeling. Hieraan zijn voorwaarden verbonden. Uw partner woonde of werkte in Nederland en heeft de AOW-leeftijd nog niet bereikt en uw partner zorgt voor een kind dat jonger is dan 18 jaar of uw partner is voor meer dan 45% arbeidsongeschikt. Meer informatie kunt u vinden op de website van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) www.svb.nl.

Premievrije voortzetting van uw pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid

Als u voor meer dan 35% arbeidsongeschikt bent, hebt u recht op (gedeeltelijke) voortzetting van uw pensioenopbouw zonder dat u daar zelf nog premie voor betaalt. Deze premievrije pensioenopbouw is afhankelijk van de mate van uw arbeidsongeschiktheid. Meer informatie hierover vindt u op www.pnb.nl.

Pensioenreglement

Wilt u precies weten wat onze pensioenregeling u biedt? Kijk op www.pnb.nl of vraag het pensioenreglement bij ons op.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling niet?

Er ontbreekt in uw pensioenregeling niets. U bouwt namelijk ouderdomspensioen, partnerpensioen én wezenpensioen op. Ook voorziet uw pensioenregeling in (gedeeltelijke) premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid, er bestaat geen aanvulling op de WIA.

Hoe bouwt u pensioen op?

A. AOW: dit pensioen ontvangt u van de overheid

De AOW is het wettelijke pensioen van de overheid. U bouwt in 50 jaar AOW op. U bouwt alleen AOW op als u in Nederland woont en/of werkt. Op welke leeftijd u AOW krijgt, hangt af van uw geboortedatum. De AOW-leeftijd stijgt namelijk de komende jaren. Ook de hoogte is niet voor iedereen gelijk.

De AOW-bedragen worden jaarlijks aangepast. Kijk voor de bedragen en voor verdere informatie over de AOW op www.svb.nl.

Let op: hebt u niet altijd in Nederland gewoond of gewerkt? Dan kan uw AOW lager uitvallen.

B. Het pensioen dat u via uw werk opbouwt

De hoogte van dit pensioen vindt u op uw Uniform Pensioenoverzicht (UPO). Het UPO ontvangt u één keer per jaar zolang u pensioen opbouwt bij het PNB. Op het UPO staan het ouderdomspensioen dat u nu hebt opgebouwd. Kijk ook op www.mijnpensioenoverzicht.nl. Daar vindt u een overzicht van al het pensioen dat u hebt opgebouwd in de banen die u hebt gehad.

C. De pensioenaanvulling waar u zelf voor zorgt

U kunt zelf zorgen voor een aanvulling op uw AOW en het pensioen dat u opbouwt via uw werkgever. Bijvoorbeeld via banksparen of door een verzekering - zoals een lijfrente - af te sluiten.

U bouwt pensioen op in een vaste bedragenregeling

Ieder jaar bouwt u pensioen op. Als u werkt, dan bouwt u ieder jaar een vast bedrag op in verhouding tot uw parttimepercentage. Hoeveel premie u betaalt is afhankelijk van uw parttimepercentage. Werkt u minder, dan bouwt u ook een lager bedrag aan pensioen op. Het totale pensioen dat u opbouwt is de optelsom van alle bedragen die u ieder jaar heeft opgebouwd. Vanaf uw pensioendatum ontvangt u dit pensioenbedrag in maandelijkse termijnen zolang u leeft. Dit heet een vaste bedragenregeling.

U en uw werkgever betalen beiden voor uw pensioen

U en uw werkgever betalen iedere maand pensioenpremie. U betaalt 25% en uw werkgever betaalt 75%. Uw deel van de pensioenpremie houdt uw werkgever maandelijks in op uw bruto loon. Het exacte bedrag staat op uw loonstrook. De premie die de werkgever betaalt staat niet op uw loonstrook.

Welke keuzes hebt u zelf?

Waardeoverdracht

Hebt u via uw vorige werkgever al ergens anders pensioen opgebouwd? Dan kunt u ervoor kiezen dit mee te nemen. Dat heet waardeoverdracht. U kunt dit aanvragen bij het PNB. Laat u hier vooraf goed over informeren. Of waardeoverdracht een goede keuze is, hangt onder andere af van de financiële situatie van uw huidige pensioenfonds en van uw vorige pensioenfonds of -verzekeraar. Als u besluit geen waardeoverdracht aan te vragen, dan blijft uw pensioen staan bij uw vorige pensioenfonds of -verzekeraar. Uw vorige pensioenfonds of -verzekeraar zal dit deel aan u uitbetalen als u de pensioengerechtigde leeftijd bereikt in die pensioenregeling. U bouwt vanaf dit moment pensioen op in de regeling van uw huidige werkgever bij het PNB.

Pensioenvergelijker

Pensioenregelingen verschillen van elkaar. Met de pensioenvergelijker krijgt u in een paar stappen een overzicht op welke punten een willekeurige andere pensioenregeling verschilt van deze regeling. Op basis van de verschillen kunt u bepalen hoe belangrijk deze voor u zijn en indien gewenst in actie komen. Dat kan handig zijn, bijvoorbeeld bij de wisseling van een baan. U vindt de pensioenvergelijker op onze website.

Ouderdomspensioen ruilen voor partnerpensioen

Als u met pensioen gaat of eerder uw werkgever verlaat, en er is geen of te weinig partnerpensioen, dan kunt u een deel van uw ouderdomspensioen ruilen voor partnerpensioen. U krijgt dan een lager ouderdomspensioen. Maar uw partner krijgt dan wel een hoger pensioen van het PNB als u komt te overlijden.

Dit is alleen mogelijk als het omgeruilde partnerpensioen lager is dan 70% van het resterende ouderdomspensioen.

Let op: dit is een eenmalige keuze! Als u eenmaal gekozen hebt om wel of niet te ruilen kan het niet meer ongedaan worden gemaakt. Meer informatie over het ruilen van pensioen is te vinden in het pensioenreglement.

Welke keuzes hebt u zelf?

Partnerpensioen ruilen voor ouderdompensioen

Naast ouderdompensioen bouwt u ook partnerpensioen op. Er kunnen redenen zijn waarom u het partnerpensioen wilt ruilen voor een hoger ouderdompensioen. Misschien heeft uw partner zelf een goed pensioen, of misschien hebt u geen partner (meer).

Let op: dit is een eenmalige keuze! Als u eenmaal gekozen hebt om te ruilen kan het niet meer ongedaan worden gemaakt. Als u wél een partner hebt moet hij/zij het wel eens zijn met deze keuze. Meer informatie over het ruilen van partnerpensioen voor een hoger ouderdompensioen is te vinden op www.pnb.nl.

Pensioen vervroegen

U kunt er ook voor kiezen om uw pensioen eerder in te laten gaan dan op 67 jaar. Dat betekent wel dat uw ouderdompensioen lager wordt. Eerder met pensioen gaan heeft dus financiële gevolgen. De pensioenopbouw stopt eerder en het ouderdompensioen wordt verlaagd. U moet er ook rekening mee houden dat de AOW wellicht later ingaat dan uw vervroegde pensioen. Kijk op www.svb.nl om te zien wanneer uw AOW ingaat.

Hoe zeker is uw pensioen?

Welke risico's zijn er?

De opbouw en uitbetaling van pensioen gaan over een heel lange periode. Vanaf de start van de opbouw tot de laatste pensioenbetaling kan wel eens 80 jaar zitten. In zo'n periode verandert de wereld waardoor er risico's kunnen ontstaan die uw pensioen bedreigen. De risico's leiden mogelijk tot een tekort.

Ons fonds probeert voorbereid te zijn op de risico's die uw pensioen kunnen bedreigen. Bijvoorbeeld door de snelle stijging van de levensverwachting. Die stijging is namelijk groter dan de stijging waarmee we rekening hebben gehouden. Als deelnemers gemiddeld ouder worden, moet hun pensioen langer worden uitbetaald. Het pensioenfonds moet dan meer geld hebben dan waar eerst op werd gerekend.

De rentestand beïnvloedt de waarde van de pensioenen. Pensioenuitvoerders maken van tevoren een inschatting van het geld dat ze nodig hebben om de pensioenen te kunnen uitbetalen. Hoe lager de rente is, hoe meer geld het PNB 'in kas' moet hebben om later alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Als de rente langdurig laag blijft, maakt dat de pensioenen dus duur.

Ook de beleggingsresultaten kunnen tegenvallen. Daarom zorgt het PNB ervoor dat de beleggingen gespreid worden over meerdere beleggingssoorten. Winst op een belegging kan verlies op een andere belegging goedmaken. Een pensioenfonds of -verzekeraar kan beleggingsrisico's ook afdekken. Daar zijn wel kosten aan verbonden.

Er zijn meer risico's waar het PNB rekening mee moet houden om uw pensioen zo goed mogelijk te beschermen. Het PNB moet die risico's dus letterlijk 'managen'. Meer informatie over het risicomanagement van het PNB vindt u op www.pnb.nl.

Besluiten van het fondsbestuur over het beleid over de hoogte van de premie en de indexatie zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds. Vanaf 2015 moeten pensioenuitvoerders bij beleidsbeslissingen gebruikmaken van de zogenoemde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde over twaalf maanden. Kijk op www.pnb.nl voor meer informatie over onze financiële situatie en de beleidsdekkingsgraad.

Hoe zeker is uw pensioen?

Indexatie pensioen

Wij verhogen elk jaar uw pensioen. Hoeveel dat is, hangt af van de verhoging van het minimumloon waar de verhoging van de AOW voor ongetrouwden van wordt afgetrokken. Deze aanpak staat in reglement II van ons fonds en u betaalt er samen met uw werkgever pensioenpremie voor. Als ons fonds er financieel slecht voor staat, kan het ondanks de jaarlijkse verhoging nodig zijn uw pensioen te verlagen. Daar is bij ons fonds geen sprake van. De financiële situatie van ons fonds is zodanig dat wij niet verwachten dat de komende vijf jaar een verlaging van uw pensioen nodig is. Het PNB verhoogt elk jaar uw pensioen zodat het pensioen zijn koopkracht behoudt. De verhoging is de uitkomst van de stijging van het minimumloon na aftrek van de stijging van de AOW voor ongetrouwden.

Als er een tekort is

Het kan gebeuren dat het PNB ondanks alle voorzorgen toch geld tekort komt om op de lange termijn alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Dan moet er iets gebeuren. Het pensioenfonds heeft de taak zo zorgvuldig mogelijk af te wegen wat de beste oplossing is: de premie verhogen, niet indexeren of de pensioenopbouw verlagen. Het bestuur kan ook kiezen voor een combinatie van maatregelen of nog andere keuzes maken. In het uiterste geval zal het PNB besluiten uw opgebouwde pensioen of pensioenuitkering te verlagen.

Het PNB heeft de pensioenen in de afgelopen jaren niet hoeven te verlagen.

De afgelopen jaren hebben wij de pensioenen voor deelnemers als volgt geïndexeerd*:

	Indexatie	Stijging van de prijzen
2017	3,10%	1,38%
2016	0,15%	0,32%
2015	1,02%	0,64%
2014	0,00%	0,98%
2013	0,83%	2,51%
2012	2,17%	2,45%
2011	0,51%	2,34%
2010	1,62%	1,28%
2009	6,21%	1,19%
2008	2,78%	2,49%

* De cijfers over stijging van de prijzen zijn gebaseerd op cijfers van het CBS.

Welke kosten maken wij?

Het PNB maakt verschillende kosten om de pensioenregeling uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan kosten voor de administratie. Daar vallen de kosten voor de uitbetaling van de pensioenen en de incasso van de premies onder. Ook maken wij kosten voor de communicatie, bijvoorbeeld voor het maken en verzenden van dit Pensioen 1-2-3 en het UPO.

Daarnaast zijn er de kosten om het vermogen te beheren. Beleggen van het vermogen kost geld. Wij betalen bijvoorbeeld de partijen waaraan wij vragen om het vermogen te beleggen. Ook maken wij transactiekosten. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten die de beurs in rekening brengt bij de aankoop of verkoop van aandelen of obligaties.

Op www.pnb.nl en in het jaarverslag vindt u een specificatie van de kosten die wij maken.

Als u verandert van werkgever

Hebt u via uw vorige werkgever al ergens anders pensioen opgebouwd? Dan kunt u ervoor kiezen dit mee te nemen. Dat heet waardeoverdracht. U kunt dit aanvragen bij het PNB. Laat u hier vooraf goed over informeren. Of waardeoverdracht een goede keuze is, hangt onder andere af van de financiële situatie van uw huidige pensioenfonds en van uw vorige pensioenfonds of -verzekeraar. Als u besluit geen waardeoverdracht aan te vragen, dan blijft uw pensioen staan bij uw vorige pensioenfonds of -verzekeraar. Uw vorige pensioenfonds of -verzekeraar zal dit deel aan u uitbetalen als u de pensioengerechtigde leeftijd bereikt in die pensioenregeling. U bouwt vanaf dit moment pensioen op in de regeling van uw huidige werkgever bij het PNB.

Als u arbeidsongeschikt wordt

Als u voor meer dan 35% arbeidsongeschikt wordt, hebt u recht op gedeeltelijke voortzetting van uw pensioenopbouw zonder dat u daar zelf nog premie voor betaalt. Deze premievrije pensioenopbouw is afhankelijk van de mate van uw arbeidsongeschiktheid. Het is belangrijk dat u de gevolgen van uw arbeidsongeschiktheid voor uw pensioen in kaart brengt. Uw werkgever moet het PNB informeren over uw arbeidsongeschiktheid.

Als u gaat trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaat

Trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaan is voor uw pensioenregeling hetzelfde. U moet dan goed kijken of uw partner bij uw overlijden recht heeft op partnerpensioen. Vindt u dat het partnerpensioen niet goed genoeg geregeld is, zorg dan dat u iets extra's regelt.

Let op: woont u ongehuwd samen, dan heeft uw partner niet automatisch recht op partnerpensioen bij uw overlijden. Om uw partner daarvoor in aanmerking te laten komen, moet u aan bepaalde voorwaarden voldoen. U moet bijvoorbeeld een notarieel samenlevingscontract hebben. Een kopie van dat contract moet worden opgestuurd naar het PNB. Meer informatie hierover leest u op www.pnb.nl.

Als u gaat scheiden of uw geregistreerd partnerschap beëindigt

Uw ex-partner heeft recht op de helft van het ouderdomspensioen dat u hebt opgebouwd tijdens het huwelijk of de periode van het geregistreerd partnerschap. U kunt met uw ex-partner afwijkende afspraken maken. Deze afspraken moet u vastleggen in een echtscheidingsconvenant. Om ervoor te zorgen dat de ex-partner een deel van het ouderdomspensioen ontvangt, dat rechtstreeks aan hem/haar wordt uitgekeerd, moet u of uw ex-partner ons binnen twee jaar op de hoogte stellen van de echtscheiding en de eventuele afwijkende afspraken. Als u ons niet binnen deze termijn hiervan op de hoogte stelt moet u zelf zorgen voor de betaling richting uw ex-partner.

Let op: het recht op een deel van het ouderdomspensioen geldt niet voor ongehuwd samenwonenden. Ongehuwd samenwonenden moeten zelf afspraken maken over de verdeling van het pensioen.

Uw ex-partner heeft ook recht op het partnerpensioen dat u opbouwde tot de datum van echtscheiding of de beëindiging van het geregistreerd partnerschap. Voor het recht op het partnerpensioen hoeft u niets te doen. Tenzij uw ex-partner afstand doet van het recht, dan moet u het pensioenfonds wel informeren.

Let op: ook ongehuwd samenwonenden kunnen recht hebben op het partnerpensioen. Kijk voor meer informatie op www.pnb.nl.

Als u verhuist naar het buitenland

Meld dit aan uw pensioenuitvoerder en bespreek wat de gevolgen zijn voor uw pensioen. Informatie over de gevolgen voor de AOW vraagt u aan bij de Sociale Verzekeringsbank. Of kijk op www.svb.nl.

Let op: ook als u binnen het buitenland verhuist, moet u het PNB daarover informeren.

Als u werkloos wordt

Als u werkloos wordt, stopt de pensioenopbouw. U houdt wel recht op pensioenaanspraken die u tot het moment van ontslag hebt opgebouwd. Het is belangrijk dat u de gevolgen van uw werkloosheid voor uw ouderdomspensioen en voor het partnerpensioen en wezenpensioen in kaart brengt.

Mijnpensioenoverzicht.nl

Bekijk eens per jaar hoeveel pensioen u hebt opgebouwd op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Wanneer moet u in actie komen?

Als u vragen hebt

Voor alle vragen over uw pensioenregeling kunt u bellen met het PNB, te bereiken op 088 - 116 3024, of kijkt u op www.pnb.nl.